

Hierbij ontvangt u de nieuwsbrief van de Historische Vereniging Oud Leiden voor de maand november. In deze nieuwsbrief leest u alles over de evenementen die we organiseren en andere nieuwtjes die we u niet willen onthouden. Kijk voor meer informatie over de Historische Vereniging Oud Leiden op onze website: www.oudleiden.nl.

Nieuwsbrief van de Historische Vereniging Oud Leiden November 2023

Ontvangt u deze nieuwsbrief en bent u nog geen lid van de Historische Vereniging Oud Leiden? Voor 25 euro per jaar geniet u van de vele voordelen die het lidmaatschap u biedt en steunt u ons in ons streven om de kennis van de geschiedenis van Leiden te bevorderen en het Leidse culturele erfgoed te beschermen.

Meer informatie over het lidmaatschap vindt u [hier](#).

Teksten (max 400 woorden) en foto's voor de nieuwsbrief van december mogen tot vrijdag 24 november worden aangeleverd op het [adres van de redactie](#).

AGENDA

Week van de Leidse Geschiedenis; thema: Dood en begraven 2 november

P.J. Bloklezing door Kester Freriks en Martijn Storms over 'kaarten en atlassen uit de collectie Bodel Nijenhuis in de Leidse Universiteitsbibliotheek', naar aanleiding van hun gezamenlijke publicatie *Grensverkenningen*.

Academiegebouw, Teldersauditorium, 20:00 uur, zaal open om 19:30 uur. Toegang vrij

3 november

Symposium Stichting Historisch Leiden: Dood en begraven. Sprekers zijn onder anderen Bernard Vermet en Lodewijk Kallenberg.

Nederlandse Gereformeerde Kerk Leiden/Herengrachtkerk, Herengracht 68, en Begraafplaats aan de Groenesteeg 12:30 uur: rondleiding over begraafplaats Groenesteeg, 13:45 uur opening van het symposium op de Herengrachtkerk.

Aanmelden voor de wandeling over de begraafplaats Groenesteeg

via dehdeboer@hotmail.com

Symposium en wandeling: toegang vrij

4 november**121ste dies HVOL**

Diesrede: Olga van Marion met medewerking van Margot Kalse

Hooglandse Kerk, aanvang 10:00 uur

26 november

Historische salon over de Omslag: Leiden, 1970-1985

Universiteitsbibliotheek Leiden (Witte Singel 27)

Tijd: 14:00-16:00 (inloop 13:30)

(zie bericht verderop)

29 november

Gert Oostindie over Leiden en slavernij, naar aanleiding van zijn publicaties *Sporen van de slavernij in Leiden* (LUP 2019) en *Rekenschap* (Boom Geschiedenis 2023) Lokhorstkerk.

10 december

Jan van Houtlezing

Dirk Alkemade, over de radicale democraat Pieter Vreede (1750-1837)

Sociëteit Amicitia, aanvang 14:30 uur, inloop (met koffie) vanaf 14:00 uur.

Toegang vrij voor leden van de HVOL; niet leden betalen €5,00

Controleert u voor het actuele nieuws over aanvangstijdstip en zaal altijd van tevoren de website

De Dies van de Historische Vereniging Oud Leiden is op zaterdag 4 november in de Hooglandse Kerk. Vanaf 10.00 uur is de kerk open. Om 10.30 uur start het ochtendprogramma met onder andere de Diesrede door Olga van Marion, met medewerking van zangeres Margot Kalse en luitspeler Earl Christy: Hoe 'Leids' waren de Leidse liedjes?

Hollandse steden kennen een lange zangtraditie. Sporen daarvan zijn te vinden in talloze liedboekjes en op los gedrukte liedbladen, die in de zeventiende eeuw in zwang kwamen en die met hun eenvoudige uitvoering een breed publiek zullen hebben bereikt. Ook voor zanglustige Leidenaren kwamen zulke

bundeltjes op de markt. Wie enkele stuivers te besteden had, kon kiezen uit aantrekkelijke titels zoals 'Het Leyts Prieeltje' of, nog mooier, 'De Leytse Cupido'. Thuis en op school werden de liedjes natuurlijk ook mondeling overgedragen. Teksten en melodieën zijn eeuwenlang met de paplepel ingegoten. Wie kende niet het 'Weevers Lof Lied' of de 'Leydtsche Bedelaars'?

In deze lezing vraagt Olga zich af hoe 'Leids' de inhoud van dergelijke liedjes en Leidse bundeltjes eigenlijk is. Waarin herkennen we lokale aspecten of kleuring van het taalgebruik? Kunnen we er iets uit leren over het leven in de stad van toen? En valt zo'n liedje ook nu nog te zingen? We zullen gezamenlijk een poging ondernemen.

Vervolgens is er de presentatie van het Jaarboekje 2023, de Historische Kalender 2024 en van het boekje 'Leiden, ooit, vroeger en nu'.

Daarna is er van 13.00 tot 14.30 uur in de kerk een markt in het teken van de Leidse geschiedenis, waarbij ook niet-leden welkom zijn. Op deze markt zijn onder meer verschillende HVOL-commissies en uitgevers vertegenwoordigd. Er is een ruim aanbod aan historische publicaties en de Historische Kalender Leiden 2024 wordt dan tegen een gereduceerd tarief te koop aangeboden. Ook is er een tafel waar leden het Leids Jaarboekje kunnen ophalen.

Leidse Tijdreis

Verhalennacht vol theater, muziek en Virtual Reality

Donderdag 23 november, 19:30h-22:15h

Startpunt wordt bij aanmelding bekend gemaakt (historische stadscentrum)

Toegang 12,50 Euro (incl. consumptie)

Aanmelden via www.leidseverhalennacht.nl

Op donderdag 23 november is er de Leidse Verhalennacht. Via een bijzondere combinatie van theater, muziek, speedlezing en Virtual Reality (VR) maak je als bezoeker een reis door de stad én door de tijd.

Op historisch bijzondere, nog geheime locaties in het oude centrum ontmoet je 17e-eeuwers. Die zijn van divers plumage: van bewoners en vluchtelingen tot wevers of studenten. Sommigen bekend, andere minder. Zij vertellen over de ongekende rijkdom. Of over de nieuwkomers die vanuit alle windrichtingen naar Leiden komen. Maar ook over de uitbuiting, vervolging en pest. In deze wonderlijke tijd vol tegenstellingen krijgt het Leiden zoals we nu kennen vorm. De verhalen van toen laten je anders naar de stad kijken.

Dankzij VR-reconstructies van 17^e-eeuws Leiden kan je tijdens de Leidse Verhalennacht ook letterlijk rondkijken in het verleden.

Al zelf tijdreizen?

De Leidse Tijdreis is een initiatief van Stichting Verborgene Stad. Deze maakt geschiedenis toegankelijk met nieuwste 5D-techniek. Dit is een soort Google Street View van het verleden die ruimte (3D), tijd (4D) en informatie (5D) koppelt. Het maakt zichtbaar wat is verdwenen en brengt verhalen tot leven. Je leert plekken en hun historische waarde snappen.

Via het tijdreisplatform Canals5D kun je op steeds meer plekken langs het Hollandse water in het verleden rondkijken. Ook in Leiden! Download de app of ga naar www.canals5D.nl.

Verdwenen stadspoorten

In 2024 worden alle verdwenen stadspoorten van Leiden gereconstrueerd in 5D. Dit project wordt samen met de Historische Vereniging Oud-Leiden uitgevoerd. Tijdens de Leidse Tijdreis is er een sneak-preview!

De Leidse Tijdreis is mogelijk dankzij ondersteuning vanuit o.a. de Gemeente Leiden, Provincie Zuid-Holland, het Mondriaan Fonds en het Prins Bernhard Cultuurfonds.

RAPENBURG 108: SAFE ALS DE BANK VAN REIMERINGER

In het hoekpand Rapenburg 108-Herensteeg zit aan de Rapenburgzijde een eenvoudige en amper leesbare steen, waarop nog wel te onderscheiden is: George Anthoni Reimeringer 1903. Deze zal dus de eerste steen gelegd hebben van dit opvallend rode pand, dat aan de tralies in de zijgevel langs de Herensteeg nog wel te herkennen is als bankgebouw. George Anthoni was een zoon van August Leonard Reimeringer en Hendrika Johanna Thomée, en geboren op 23 augustus 1893, zodat hij negen jaar oud was toen hij de eerste steen van Rapenburg 108 metselde. Dit leidt natuurlijk meteen tot de vraag: wat was dat voor een familie Reimeringer die hier een volledig nieuw gebouw kon laten neerzetten? Het was een geslacht van commissionairs in effecten en assurantiën, van 1838 tot 1932. Het is, mede gezien de in Leiden verder weinig voorkomende naam Reimeringer, wel de moeite waard om hier wat dieper op in te gaan. [Lees verder.](#)

Foto's: Joop Wesselius
Commissie Geveltekens

Waarnemend burgemeester Peter van der Velden neemt het eerste exemplaar van het boekje 'Leiden ooit, vroeger en nu' in ontvangst uit handen van Arie de Jong.

Ode aan Jan van Hout (aflevering 13): De Vogelarij op de Vroonwateren, 1593

Tijdens zijn onderzoeken en opmetingen van de vroonwateren en wel speciaal die in en rond het Haarlemmermeer in de periode van met name 1593-1597, viel de aandacht van het stadsbestuur ineens op het verschijnsel vogelarij. Naar de opinie van het stadsbestuur en dus ook Van Hout kon niet iedereen zomaar vogels gaan vangen boven of in terreinen waar de stad Leiden het visrecht en dergelijke bezat, of zelfs de volledige eigendom van water en ondergrond. Kortom, er moest eerst maar eens een grondig onderzoek verricht en uitgebreide rapportage gedaan worden, wat natuurlijk een kolfje naar de hand van Van Hout was.

Lees er meer over op de pagina: [Jan van Hout en de Vogelarij op de Vroonwateren, 1593](#).

Oproep

Een oud-Leidenaar, nu allang in Amersfoort wonend, heeft in 1963 (als schooljongen) op het toen braakliggende terrein tussen het Utrechtse Jaagpad nr. 10 en de Hoge Rijndijk een vat gevonden, zie de foto hierboven. Hij vraagt zich af wat dit voor vat is en of daar vroeger bijvoorbeeld een fabriek heeft gestaan waar dat vat dienst heeft gedaan. Erfgoed Leiden had het idee dat het misschien een inmaakpot voor groenten of een mosterdpot is - maar kwam er niet goed uit.

Heeft u een idee? Mailen kan naar: bronmaas@gmail.com

HISTORISCHE SALON OVER: DE OMSLAG: LEIDEN, 1970-1985

Tussen 1970 en 1985 maakte Leiden een fundamentele verandering door. In 1970 was Leiden een verarmde en verpauperde industriestad, gekweld door de industrialisatie, woningnood, werkloosheid en verkrotting. In 1985 had Leiden een vernieuwd woningbestand, een hersteld historisch stadshart en een economie die zich opmaakte om een grote stap vooruit te maken. In plaats van industrie kwam dienstverlening, onderwijs, wetenschap en (bio)technologie, waardoor Leiden zou veranderen in een welvarende stad. Hoe is deze omslag te verklaren? Wie was daarvoor verantwoordelijk? En was deze ontwikkeling uniek in Nederland, of vergelijkbaar met andere steden?

Deze vragen staan centraal in het onderzoek van een projectgroep, die daarvoor een grote serie interviews afnam met wethouders en raadsleden, ambtenaren bij gemeente en Rijk en sleutelfiguren in de samenleving. Tijdens de Salon presenteren zij hun project en voorlopige bevindingen, en gaan zij in gesprek over bronnen, methode en hun voorlopige vragen op bovengenoemde vragen.

De toegang is vrij, maar aanmelden is verplicht vanwege beperkt aantal plaatsen.

Meldt je aan via: hvolsalon@gmail.com

Datum: zondag 26 november

Plaats: Universiteitsbibliotheek Leiden (Witte Singel 27)

Tijd: 14:00-16:00 (inloop 13:30)

Waarnemend burgemeester kreeg een Leids Jaarboekje uit zijn geboortjaar cadeau tijdens het interview dat hij deed voor Oud Leiden Nieuws. Zo te zien was hij er blij mee. Het interview kunt u vanaf 1 december lezen.

NICO. gaat door! Vanwege grote belangstelling zijn er nieuwe voorstellingen gepland, de volgende is op 19 november te zien.

Beleef de nostalgie van oud Leiden op het grote scherm. Foto's uit het rijke archief van de bekende Leidse fotograaf Nico van der Horst (1919-1995) komen met muziek uit een vorig perspectief samen. Een prachtig overzicht van

het Leidse leven in de jaren '50 en '60. Mis het niet!

Tickets: [Nico. - Bioscopen Leiden](#)

Website: www.nicodevoorstelling.nl

**Een afbeelding uit de Beeldbank
Afgelaste voetbalwedstrijden**

Op 4 plaatsen in de stad hing een bord waarop de afgelaste voetbalwedstrijden werden gepubliceerd. Vooral bij slecht weer waren deze borden onmisbaar. De foto van Jan Holvast is gemaakt op 19 november 1960 bij Haven 38. Dit was het 'centraal bureau'. De foto toont de heer A.J. v. d. Born die een afgelasting bijschrijft.

De keuring van de terreinen moest tijdig plaatsvinden, reden waarom de KNVB-consuls al vroeg aan hun werk begonnen. Na tot afgelasting werd besloten werd een hele serie telefoongesprekken gevoerd om alle betrokkenen op de hoogte te stellen. Mobieltjes en internet moesten nog worden uitgevonden. Dus het was een klus waar veel tijd in gestoken werd. Een mooi verhaal over deze gang van zaken is gepubliceerd in het Leidsch Dagblad van 21 november 1960.

NB - In de nieuwsbrief van een maand geleden is binnen deze rubriek een foutje geslopen. Na de foto van de versierde Diefsteeg is de daarbij behorende tekst geplaatst. Vervolgens is bij vergissing een foto van het Gangetje geplaatst die ook een maand eerder in de nieuwsbrief stond. De tussen beide foto's geplaatste tekst gaf nu aanleiding tot verwarring. Enkele lezers hebben vragen gesteld. Hopelijk is hiermee de zaak verduidelijkt.

Kleurherstel voor Leidse bruggen

Misschien heb je het al gezien: de leuning van de bruggen in de binnenstad krijgen weer hun oorspronkelijke kleur. Erfgoed Leiden en Omstreken deed onderzoek naar de kleurgeschiedenis van de zogeheten poppenleuning. Dat is een speciaal type ijzeren brugleuning die sinds de 17e eeuw te vinden zijn op de oudste bruggen in de binnenstad.

En dat [onderzoek](#) leverde een verrassende ontdekking op. De leuning waren oorspronkelijk namelijk zwart! Pas in het begin van de 20ste eeuw kregen ze de huidige witte kleur. Het college heeft onlangs besloten het stadsbeeld zoveel mogelijk in historische kleuren terug te brengen. Daarom is er begonnen aan het kleurherstel.

Poppenleuning

Wist je dat de leuning poppenleuning genoemd wordt omdat ze met hun vorm op houten poppen lijken? Bolletjes (=hoofd), blokjes (-bovenlijf) en vaasjes (=rok). Poppenleuning kunnen onderling van uiterlijk verschillen, maar zijn altijd herkenbaar aan de blokjes die de verschillende onderdelen verbinden en het zwierig gebogen uiteinde van de brug.

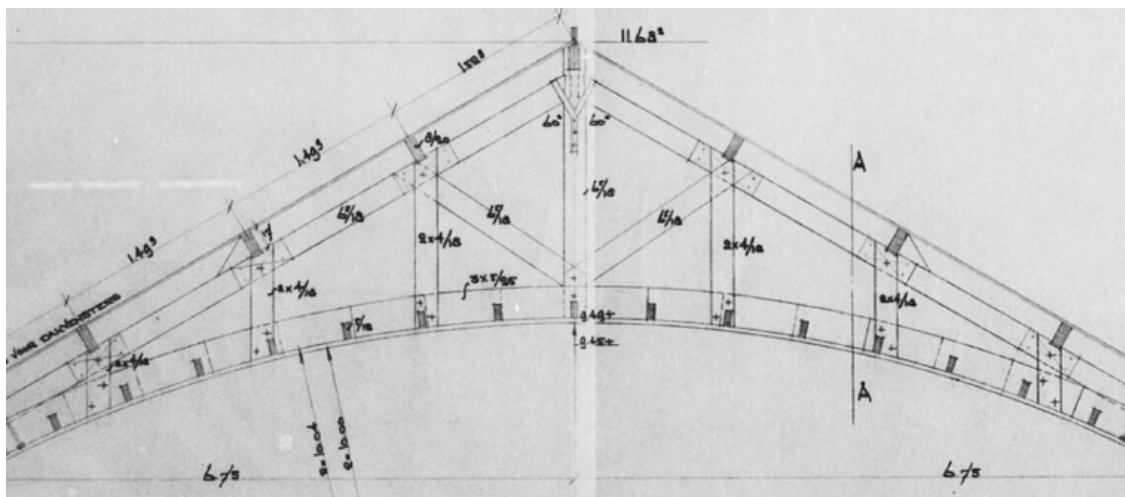

Historische kalender 2023 - Oktober

Middelstegracht 5-7, protestants-christelijke kleuterschool, ca. 1955.

De Christelijke Bewaarschool van de Vereniging voor Christelijk Onderwijs (de Hervormde Schoolvereniging) werd in 1924 gebouwd door de Leidse architect Willem Fontein. De speelplaats van de school lag op het terrein van een gesloopt slopje met de naam Duivelshoornpoort, een al uit de middeleeuwen stammende aanduiding. Hoofd van deze school was van de opening op 1 maart 1925 tot 2 mei 1960 mej. E.G. Bos. De school werd gesloten in december 1970, maar gelukkig niet gesloopt. Inmiddels is het gebouw flink gerestaureerd.

Erfgoed Leiden Vondst van de Week: modern schokbeton en ouderwetse spanten in het Leidse gymnasium

Onze bouwhistorici ontdekten een bijzondere combinatie van bouwconstructies in het Stedelijk Gymnasium Leiden uit 1936. Architect Neisingh gebruikte het voor die tijd hypermoderne Schokbeton voor betonnen onderdelen als kozijnen en goten. Het gaat om een van de vroegste voorbeelden van dit materiaal in Nederland. Tegelijk ontwierp hij een kap gedragen door ouderwetse Philibertspanten, gebogen balkconstructies die de overkapping van het gebouw dragen. Een uitvinding die veel werd gebruikt in de 19de eeuw. De Philibertspanten in het gymnasium behoren dan ook tot de jongste voorbeelden van zo'n constructie in Nederland. [Lees verder](#)

Adverteren in Oud Leiden Nieuws

Zoals u heeft kunnen zien is Oud Leiden Nieuws (OLN) vernieuwd. Om de kosten te dekken, zoeken we adverteerders.

OLN komt vier keer per jaar uit en heeft een oplage van 2500 exemplaren.

Heeft u interesse? Neem dan contact op met de redactie via: OLN@oudleiden.nl

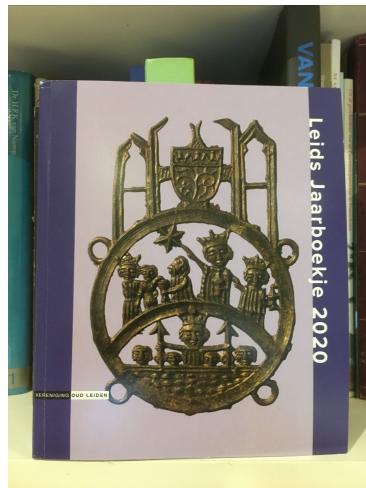
Cadeaulidmaatschap

Zoekt u nog een leuk cadeau? Maak iemand voor een jaar lid van onze vereniging. Het nieuwe lid kan na dat jaar beslissen of het lidmaatschap voortgezet moet worden of niet.

Prijs: 25 euro

Ga hiervoor

naar: <https://www.oudleiden.nl/vereniging/lid-worden>

Verkrijgbaar via de HVOL

Onderstaande boeken en publicaties zijn verkrijgbaar bij de HVOL. Het 'HVOL-winkeltje' is een activiteit van de Commissie Promotie, Uitvoering en Ondersteuning. Willem Hogendoorn en Bart Devilee zorgen ervoor dat de boeken na bestelling kunnen worden afgehaald of (indien binnen de Leidse regio) aan huis worden bezorgd. Er zijn drie betalingsmogelijkheden: bedrag overmaken naar de bankrekening van de HVOL, contant of via pinbetaling. Belangstelling? Stuur een mail naar: winkeltje@oudleiden.nl. Voor een compleet overzicht van het aanbod zie: [Publicaties te koop via HVOL](#) op de HVOL-website. Deze maand een aangepast bericht:

HVOL boekenkraam tijdens de Dies 2023

Ook dit jaar zijn er veel leuke tweedehands Leidse boeken te koop, waaronder oude Leidse jaarboekjes.

Bedrijfsleden

De onderstaande bedrijven zijn bedrijfslid van de Historische Vereniging Oud Leiden. Heeft u ook een bedrijf met een warm Leids hart en met respect voor de Leidse geschiedenis? Dan is het ondersteunen van de Historische Vereniging Oud Leiden echt iets voor u. Neem contact op met promotie@oudleiden.nl en we vertellen u er alles over.

Bedrijfsleden

	Akerboom BV		Macropa BV
	Alrijne Zorggroep		Glas- en Schilderwerken Van Muiden BV
	Barthen Keuken Design Center		Primavera Pers
	Barthen Rioleringswerken BV		Zorgverzekeraar Zorg en Zekerheid
	Stichting Beheer Begraafplaats Rhijnhof		Hoogheemraadschap van Rijnland
	Rijksmuseum Boerhaave		Tandartsenpraktijk Zoeterwoude singel
	De Brandmeester - Vergaderlocatie		De Ruyter de Wildt en De Vroom, advocaten
	Breedveste BV		Schulpen Schuim BV
	Buik en Van der Horst gerechtsdeurwaarders		Serviceflat Schouwenhove
	Burgy Klassiek Bouwen		Sociëteit Amicitia
	Grandcafé De Burcht		Boutique Hotel Steenhof Suites
	Van Cleef Holding		Teekens Karstens, advocaten en notarissen
	Stichting Confessioneel Onderwijs Leiden		De Tuin van de Smit
	Du Prie bouw & ontwikkeling BV		Universiteit Leiden
	Stichting Het Eva van Hoogheveen-Hofje		Van der Valk Hotel Leiden
	De Gunst Juwelier		Museum Volkenkunde
	firma W.P Hartwijk en Zoon		Walburg Pers
	HBK fiscalisten_accountants_ expat consultants		Stichting Werk & Onderneming
	Stichting Hof Meermansburg		Stichting Zeven Leidse Hofjes
	Hooglandse kerk		Lek® makelaars en taxateurs
	Hoppezak Kledingverhuur		La Gro Geelkerken advocaten
			Prima Management

Contact:

info@oudleiden.nl

[Gegevens wijzigen](#) | [afmelden](#)